

УДК 336 (477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-1-37>**Дропа Я.Б.**доктор економічних наук,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету імені Івана Франка**Макаренко У.Б.**аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету імені Івана Франка**Dropa Yaroslav**

Ivan Franko National University of L'viv

Makarenko Uliana

Ivan Franko National University of L'viv

СУТНІСТЬ І МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ESSENCE AND METHODS OF FINANCIAL PROVISION OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

У статті розкрито сутність та функції, висвітлено складові системи фінансового забезпечення розвитку національної економіки; охарактеризовано методи формування фінансових ресурсів держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств, досліджено особливості їхнього використання на кожному рівні; проведено класифікацію методів, побудовано схему фінансового забезпечення економічного розвитку країни; запропоновано напрями поліпшення фінансового забезпечення діяльності суб'єктів економіки України. Охарактеризовано ефективність фінансової політики за узгодженості дій її окремих напрямів та складових, яка значною мірою залежить від правильного вибору її типу. Визначено, що формами реалізації фінансового забезпечення є самофінансування, кредитування та бюджетне (державне, зовнішнє, безповоротне) фінансування. Розкрито особливості головного методу фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання сьогодні, а саме самофінансування.

Ключові слова: фінансове забезпечення, фінансові ресурси, фінансові методи, фінансові важелі, форми фінансування, держава, суб'єкти господарювання, домашні господарства, національна економіка.

В статье раскрыты сущность и функции, освещены составляющие системы финансового обеспечения развития национальной экономики; охарактеризованы методы формирования финансовых ресурсов государства, субъектов хозяйствования и домашних хозяйств, исследованы особенности их использования на каждом уровне; проведена классификация методов, построена схема финансового обеспечения экономического развития страны; предложены направления улучшения финансового обеспечения деятельности субъектов экономики Украины. Охарактеризована эффективность финансовой политики при согласованности действий ее отдельных направлений и составляющих, которая в значительной степени зависит от правильного выбора ее типа. Определено, что формами реализации финансового обеспечения являются самофинансирование, кредитование и бюджетное (государственное, внешнее, безвозвратное) финансирование. Раскрыты особенности главного метода финансового обеспечения деятельности субъектов хозяйствования сегодня, а именно самофинансирования.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, финансовые ресурсы, финансовые методы, финансовые рычаги, формы финансирования, государство, субъекты хозяйствования, домашние хозяйства, национальная экономика.

The article reveals the essence, functions and components of the financial support system for the development of the national economy; methods of formation of financial resources of the state, economic entities and households are described, and the peculiarities of their use at each level are researched; the classification of methods was carried out and the scheme of financial support of the country's economic development was constructed; the directions of improvement of financial support of activity of subjects of economy of Ukraine are offered. The effectiveness of financial policy on the

coherence of action of its individual areas and components, which depends to a large extent on the correct choice of its type, is described. Shows the forms of financial support implementation: self-financing, lending and budget (state, external, irreversible) financing. The peculiarities of the main method of financial support of business entities' activity for today are disclosed – this is self-financing. It is shown how lending is implemented in the form of state, commercial, consumer, leasing and mortgage loans and the importance of using such a financial method as insurance. Importance in insurance of preventive measures aimed at preventing an insured event, as well as repressive ones. Traced the peculiarities of self-financing, which is the economic basis of independence and self-management by enterprises. The main components of gross self-financing are part of the profit that remains at the disposal of the enterprise on the property or complete economic management (net self-financing) and depreciation. The budget financing, which takes place on a non-return basis from the resources of the state and local budgets, is analyzed on the basis of principles of planning and purposeful use of the received funds. Financial support determines the nature of solving two key tasks: where and how to mobilize financial resources in the amount needed to ensure an appropriate level of economic growth; how to distribute produced GDP in order to maximize its contribution. The arguments are provided that an efficient financial system contributes to improving economic performance in three areas.

Key words: financial support, financial resources, financial methods, financial levers, forms of financing, state, economic entities, households, national economy.

Постановка проблеми. Функціонування економіки на засадах інноваційної моделі розвитку потребує створення ефективного механізму фінансового забезпечення, який би давав змогу за наявності обмежених фінансових ресурсів стимулювати економічне зростання. Вирішення стратегічних завдань інноваційного розвитку соціальної економіки потребує раціонального використання наявних фінансових ресурсів на рівні окремого підприємства та держави загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню методів фінансового забезпечення розвитку економіки присвятили свої праці такі вітчизняні науковці, як І.О. Бланк, О.Д. Василик, А.І. Даниленко, О.М. Колодізев, Т.О. Мартинова, О.В. Міщук, І.В. Осьмірко, О.Л. Правдюк, Г.В. Станко, О.Б. Стефанишин, О.Л. Щербакова.

З огляду на вагомий внесок вчених у дослідження методів соціально-економічного розвитку сьогодні існує необхідність пошуку адекватних сучасним умовам способів залучення фінансових ресурсів задля наближення їхнього обсягу до потреб фінансування щодо зростання національної економіки.

Метою статті є дослідження впливу методів фінансового забезпечення на економічний розвиток України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі існує низка підходів до визначення сутності процесу фінансового забезпечення розвитку національної економіки, узагальнення яких дало змогу запропонувати його власне розуміння: це сукупність економічних відносин, які виникають щодо пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів задля покриття виробничих, інвестиційних та інших витрат суб'єктів господарської системи.

Фінансове забезпечення виконує забезпечувальну та регулятивну функції. Перша виявляється у виборі видів та форм фінансових ресурсів, визначенні джерел фінансування (покриття повсякденних потреб), а також характеризує пасивний вплив фінансового забезпечення. Друга пов'язана зі впливом на процес розширеного відтворення та розвиток суб'єктів економіки, передбачає застосування конкретних методів фінансового забезпечення, характеризує активний вплив на нього.

В практичній діяльності процес фінансового забезпечення економічного розвитку реалізують за допомогою систематизації таких головних елементів (рис. 1):

- фінансові методи;
- інструменти залучення фінансових ресурсів;
- фінансові важелі;
- форми фінансування.

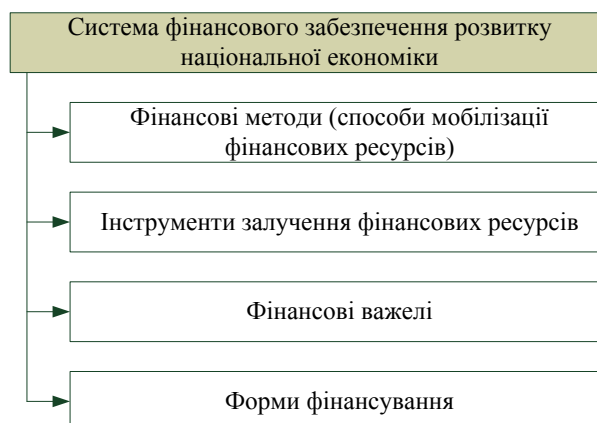

Рис. 1. Складові системи фінансового забезпечення розвитку національної економіки
Джерело: розроблено авторами

Під фінансовими методами, тобто способами залучення фінансових ресурсів, розумі-

ють форму вираження фінансових відносин, яка визначає конкретні способи формування й використання централізованих та децентралізованих фінансових ресурсів для забезпечення діяльності всіх ланок фінансової системи. До них належать бюджетне фінансування, кредитування, самофінансування, інвестування, оподаткування, страхування.

У структурі методів мобілізації фінансових ресурсів особливе значення має регулювання, яке реалізують зазвичай за допомогою оподаткування, тобто через систему податкових важелів, спрямованих на вилучення частини доходів підприємств, організацій та населення, а також спрямування їх у бюджет і державні цільові фонди задля стимулювання розвитку національної економіки.

Фінансові методи – це способи впливу фінансових відносин на господарський процес. Вони складають основу фінансового механізму. Цей вплив відбувається через управління рухом фінансових ресурсів, порівняння витрат і результатів, матеріальне стимулювання та відповідальність за ефективне використання грошових фондів. Дія фінансових методів виявляється в утворенні та використанні різних видів і призначення фондів фінансових ресурсів.

Методи формування фінансових ресурсів суб'єктами національної економіки подано на рис. 2.

Як зазначив І.Т. Балабанов, фінансовий метод – це спосіб впливу фінансових відносин на економічні процеси. У цьому разі методи діють у двох напрямках, а саме як управління рухом фінансових ресурсів та управління

ефективністю використання грошових фондів (фінансових ресурсів) [1, с. 27].

Фінансовий важіль – це вже засіб дії під час використання фінансового методу.

Зокрема, І.Т. Балабанов додав до фінансових методів оренду, лізинг, факторинг. Однак вони є важелями такого методу, як кредитування [1, с. 27]. Отже, по-перше, один метод як спосіб дії може мати кілька важелів та інструментів. По-друге, заставні, трансфертні, трастові операції ніяк не стосуються фінансових методів чи важелів. Це впливає з того, що поняття «фінансова операція» незіставне з фінансовим методом і важелем, оскільки операція – це дія, метод – спосіб її виконання, а важіль – чинник впливу на об'єкт під час виконання дії. По-третє, якщо прибуток, дохід, фінансові санкції належать до фінансових важелів, то постає питання про те, який фінансовий метод (методи) породжує (породжують) ці важелі. О.Л. Правдюк вважає, що в цьому разі йдеться про такий метод, як розрахунок. На думку науковця, матеріальну відповідальність та стимулювання необхідно розглядати не як окремих фінансових методів, а як фінансовий важіль розрахунку [9].

Важливими завданнями фінансової політики в Україні є нарощення обсягів фінансових ресурсів загалом на підставі зростання базових чинників формування ВВП, тобто прибутку, заробітної плати й обсягів податків на виробництво (за винятком субсидій) як потенційних джерел фінансових ресурсів, її спрямованість на усунення диспропорцій у розподілі первинних доходів між працею, капіталом та державою. Головними її принципами мають бути принципи збалансованості, спрямованості на

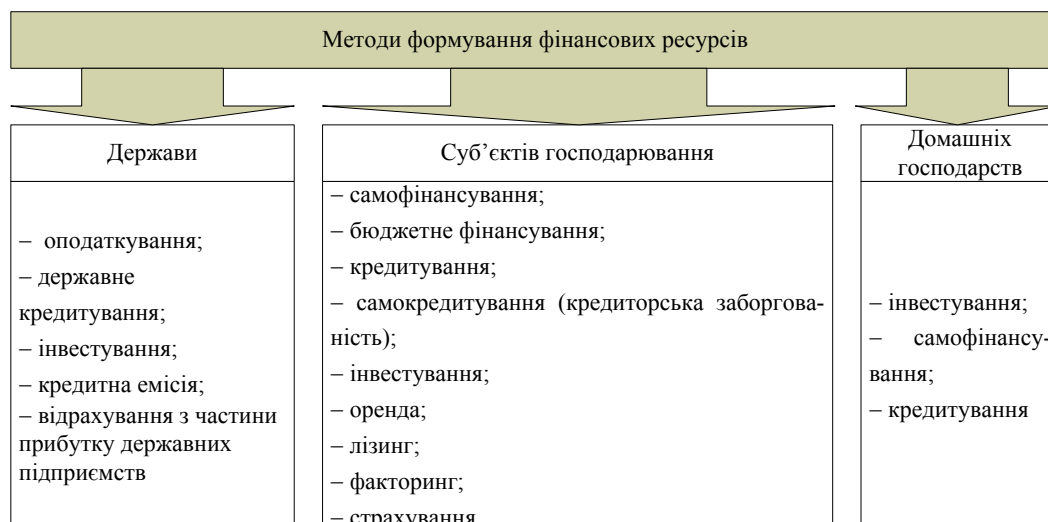

Рис. 2. Методи формування фінансових ресурсів суб'єктами національної економіки

Джерело: розроблено авторами

зростання обсягу фінансових ресурсів країни загалом, стимулювання позитивних структурних зрушень, забезпечення прискорення темпів економічного зростання [15, с. 74–75].

Ефективність фінансової політики за узгодженості дій окремих її напрямів та складових значною мірою залежить від правильного вибору її типу. При цьому треба враховувати завдання, які вирішує суспільство, відповідно до яких виділяють важливий напрям фінансової політики, а саме забезпечення економічного зростання. Він спрямований на досягнення необхідних для країни темпів щорічного збільшення ВВП та націлений на зростання обсягу фінансових ресурсів, забезпечення їх доступності за ціною та умовами залучення. Зростання державних видатків, зниження рівня оподаткування та проведення політики «дешевих грошей» є головними способами його реалізації. Прямий державний вплив на основі бюджетного фінансування економічних потреб визначається рівнем використання державних видатків як стимулу зростання ВВП. Такий вид фінансування відображає приплив додаткових зовнішніх ресурсів для розширення обсягів виробництва підприємств. Зростання обсягу внутрішніх фінансових ресурсів суб'єктів господарювання відбуватиметься завдяки зниженню рівня оподаткування [14, с. 39–40].

Формами реалізації фінансового забезпечення постають самофінансування, кредитування та бюджетне (державне, зовнішнє, безповоротне) фінансування.

В ринкових умовах оподаткування є найважливішим фінансовим методом, використовуючи який, держава може досягти бажаних результатів. Першою формою податків була данина. В Україні за часів княжої доби її збирали двома способами, а саме привозом (коли підлеглі привозили данину князю або його наставнику) та полюддям (коли князь з дружиною об'їжджав свої володіння й сам збирав данину) [5, с. 99].

Зокрема, А. Сміт вважав, що «громадяни кожної країни повинні брати участь у підтримці своєї держави залежно від можливості та відповідно до доходів, які вони одержують під охороною держави» [3, с. 201].

За умов будь-якої економіки податки є головним інструментом державного регулювання й у масштабах національної економіки, й на рівні регіонів, окремих галузей, підприємств чи осіб. Запровадження їх великої кількості в Україні та завищення ставок окремих податків не стимулювали розвиток вітчизняного підприємництва. Саме податковим методом фінансового регулювання держава може створити сприятливі умови для розвитку підприємництва, а

це забезпечить постійне надходження коштів до бюджету, що дасть змогу державі виконати на належному рівні всі покладені на неї функції. Навпаки, якщо податковий тиск високий; безпідставно запроваджена велика кількість податків; відбувається постійне надання пільг підприємствам чи окремим галузям, це створює умови для згортання виробництва, появи тіньового сектору [9].

Інвестування як метод формування фінансових ресурсів реалізують через інвестиції. Для реформування національної економіки важливими є реальні (близькі за значенням до терміна «капітальні вкладення») та фінансові (переважно портфельні) інвестиції, тобто вкладення коштів в акції, облігації, інші цінні папери, які дають право на отримання прибутків від власності. Важливим фінансовим методом ринкової економіки є іноземне інвестування. В плановій економіці його не використовували, оскільки господарська система працювала у замкнутій схемі, через що іноземний інвестор не мав змоги вкласти кошти в її розвиток. Інвестування у вигляді надходжень прямих іноземних інвестицій – це капіталовкладення з-за кордону, які передбачають тією чи іншою мірою контроль інвестора над підприємством, у яке вони вкладені [10, с. 28]. Наведене визначення можна доповнити так: «прямі іноземні інвестиції – це інвестиції у підприємства, розташовані в одній країні, але ефективно контрольовані резидентами іншої країни» [11, с. 665]. Іншими словами, інвестування – це процес вкладання коштів, що відбувається зазвичай на довготривалу перспективу. Воно має на меті якісну зміну та поліпшення господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Використання такого важливого фінансового методу, як кредитування, передбачає дотримання на всіх його стадіях кредитної дисципліни для поліпшення його використання та зменшення ризику неповернення позики. Кредитування реалізують у вигляді державного, комерційного, споживчого, лізингового та іпотечного кредиту. Найбільшій стабілізації грошового обігу сприяють державні позики. За умови розвитку інфляційного процесу урядові запозичення у населення тимчасово зменшують його платоспроможний попит (з обігу вилучена надлишкова грошова маса). Для кредиторів державний кредит є формою збереження інвестованих коштів в урядові цінні папери, яка дає змогу отримувати додатковий гарантований дохід. У докризовий період банківська система мала 3,5% проблемних кредитів, а середньозважена ставка становила 17,8%. Нині ситуація кардинально погіршилась. Під час оформлення іпотечного кредиту вико-

ристовують заставні векселі та цінні папери, які можуть бути обліковані на вторинному ринку. Для іпотечних кредитів характерними є порівняно низька ліквідність та потреба у страхуванні позик. Разом із кредитуванням на практиці фігурують застосування та самокредитування, тобто надання кредитів материнською акціонерною компанією для дочірньої фірми, кредитування ланок господарювання холдингової компанії, кредитування потреб господарювання в окремих (вільних) економічних зонах, самокредитування підприємств, які належать до промислово-фінансової групи. Цей інструмент подібний до безпосереднього інвестування, оскільки він діє в межах однієї форми власності. Проте в такому разі інвестування не проводять у натуральному виразі, адже зазвичай воно охоплює «грошовий етап».

Велике значення має використання такого фінансового методу, як страхування. Воно передбачає вжиття системи заходів щодо створення страхових (грошових) фондів, призначених для повного або часткового відшкодування втрат суб'єктів господарювання та населення у зв'язку з непередбачуваними обставинами, а також надання допомоги громадянам в разі настання страхових випадків. Функція страхування не полягає тільки в частковій чи повній компенсації збитків. Велике значення у страхуванні має вжиття превентивних, які спрямовані на запобігання страхового випадку (протипожежні, запобігання дорожньо-транспортним пригодам), та репресивних заходів (гасіння пожежі, боротьба з паводками тощо) [9].

Самофінансування, засноване на використанні власних ресурсів для забезпечення розвитку суб'єктів підприємницької діяльності, є, безперечно, важливим методом фінансового забезпечення. У широкому розумінні самофінансування – це метод господарювання, який означає покриття з власних доходів усіх видатків діяльності суб'єктів господарювання за умов простого та розширеного відтворення. Самофінансування є економічною основою незалежності та самоуправління підприємствами. Теорія й практика самофінансування суб'єктів господарювання є важливими елементами економічних доктрин індустріально розвинених держав. У країнах з ринковою економікою, зокрема Україні, воно означає забезпечення інвестування підприємств передусім за допомогою власних фінансових ресурсів, а саме прибутків, амортизаційних відрахувань та ресурсів, прирівняних до власних [16, с. 28].

Головною складовою частиною валового самофінансування є частина прибутку, яка залишається в розпорядженні підприємства на умовах власності або повного господарського

відання (чисте самофінансування), а також амортизаційні відрахування. Останні відображають вартість зносу основних засобів у грошовому виразі. Розглядаючи амортизаційні відрахування в контексті валового самофінансування, можемо прирівнювати їх до валового прибутку, оскільки вони є відшкодованими раніше витраченими прибутками підприємства на створення та придбання необоротних активів, які амортизуються. Під чистим самофінансуванням необхідно розуміти чистий прибуток суб'єкта господарювання у вигляді фондів спеціального призначення, а не всієї частини прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.

Самофінансування дає змогу відповісти на питання про те, які грошові кошти може мати підприємство у своєму розпорядженні; якими є джерела їх надходження; чи достатньою є кількість коштів для виконання поставлених завдань; яка частина фінансових ресурсів має бути перерахована в бюджет, позабюджетні фонди, банки та іншим кредиторам; як буде розподілятися прибуток; як забезпечується реальна збалансованість планових витрат і доходів суб'єктів господарювання на принципах самоокупності та самофінансування. Воно передбачає покриття витрат на розвиток виробництва за допомогою позитивних фінансових результатів та залучених кредитів, які також погашають за рахунок валового прибутку [12].

За допомогою самофінансування забезпечують раціональне використання власних та залучених джерел, адже його мета полягає не в тому, щоби самостійно витратити певну суму коштів, а в тому, щоби отримати від цього максимальний ефект. Результатом такого інвестування коштів має бути приріст прибутку. Ефект самофінансування виявляється з моменту одержання доходу й до визначення чистого прибутку, розподілу та виплати дивідендів. Схвалення власниками підприємства обсягів самофінансування є одночасно рішенням щодо розміру виплачених дивідендів.

Суб'єктів господарювання кредитують за допомогою мобілізації тимчасово вільних коштів на підставі принципів забезпеченості, платності, повернення, цільового використання. В умовах розширення співробітництва України та інших країн світу й конкретних організацій, фондів стає можливим отримання кредитів від міжнародних організацій (наприклад, у межах міжнародної технічної допомоги).

Бюджетне фінансування відбувається на безповоротній основі з ресурсів державного та місцевих бюджетів на підставі принципів плановості та цільового характеру використання отриманих коштів. Донорське фінансування

реалізується на безоплатній основі іноземними державами, урядами, спеціальними міжнародними фондами та організаціями зазвичай у вигляді грантів у межах міжнародної технічної допомоги. Наприклад, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) надає гранти для покриття частини витрат у рамках проектів розвитку підприємств та програм підтримки малого й середнього бізнесу.

У фінансово-господарській діяльності суб'єкти ринку досить рідко використовують лише один метод фінансового забезпечення, переважно вони оптимально їх поєднують. Фінансове забезпечення реалізують за допомогою фінансових інструментів, які мають власні важелі впливу. Вони визначають характер дії фінансових інструментів та коригують її. Система фінансових індикаторів та інструментів дає змогу оцінити вплив на соціально-економічний розвиток національної економіки, певної її сфери або суб'єкта господарювання [13, с. 42].

Фінансове забезпечення визначають характером розв'язання двох ключових завдань: де і як мобілізувати фінансові ресурси в обсягах, необхідних для забезпечення відповідного рівня економічного зростання; як розподілити вироблений ВВП, щоби максимально йому сприяти.

Їх вирішення є можливим у межах розвитку фінансової системи держави. В Україні вона організована за бюджетним типом. На відміну від ринкового типу фінансової системи США, Канади, Великобританії (фінансують компанії, здатні емітувати цінні папери), банківського типу Німеччини, Франції, Японії (ключова роль у фінансуванні належить комерційним банкам), вітчизняна фінансова система передбачає перерозподіл державою через систему бюджетних та позабюджетних фондів найбільш

шої частини фінансових ресурсів у централізованому порядку [7, с. 10].

Ефективна фінансова система сприяє поліпшенню економічних показників за трьома напрямками. Перший полягає в забезпеченні довготермінового економічного зростання шляхом стимулювання припливу капітальних вкладень. Другий передбачає підвищення якості життя населення. Третій забезпечує внесок фінансів у стабілізацію економічної діяльності. Він полягає перш за все у підвищенні сукупної продуктивності факторів виробництва, а не у збільшенні обсягів інвестицій. При цьому навіть нижча норма заощаджень повністю сумісна з високими темпами економічного зростання, якщо вона супроводжується підвищенням ефективності розміщення інвестиційних фондів. Приклад США та низки європейських індустриальних держав переконливо підтверджує цю тезу. В умовах динамічного розвитку та зростання національної економіки робота її фінансової системи малопомітна. Проте в періоди рецесії недоліки в цьому секторі стають очевидними [4, с. 4–8].

Система фінансового забезпечення потребує вивчення не тільки методів, форм та способів фінансування економічного зростання, але й головних елементів фінансового механізму, тобто важелів та інструментів. Його теоретична концепція формує основу для вибору напрямів фінансового розвитку та широку сферу їх практичного застосування [2, с. 42]. Сукупність фінансових регуляторів, що формують фінансовий механізм, дають змогу досягати мети, що полягає в реалізації економічних інтересів суб'єктів фінансової системи.

Сучасний розвиток національної економіки на приватно-державних засадах повинен відбуватися за умови поєднання головних чинників виробництва та реалізації інтересів бізнесу, держави та населення шляхом еквівалентного розподілу кінцевого продукту.

Головним завданням системи фінансового забезпечення є фінансування інвестиційних та інноваційних процесів задля формування та реалізації нової моделі економічного зростання.

На рис. 3 подано схему фінансового забезпечення економічного розвитку країни.

Для посилення взаємозв'язку джерел фінансування економічного зростання, методів та форм їхнього прояву необхідно використовувати інструменти (податки, збори, штрафи, надання пільг, емісія гро-

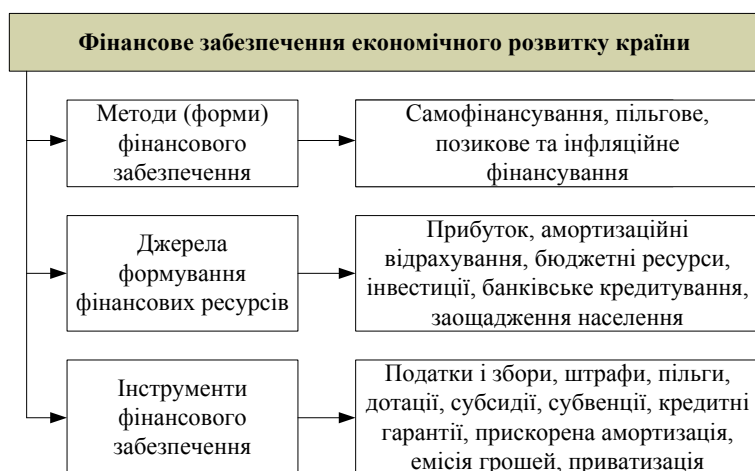

Рис. 3. Схема фінансового забезпечення економічного розвитку країни

Джерело: розроблено авторами

шей, приватизація, виробництво), тобто все те, що дає змогу мобілізувати та перерозподілити ресурси, формувати мотиви й стимули для економічного зростання. В такому разі необхідна певна оптимальність, коли витрати дорівнюватимуть вигодам на принципах справедливості та ефективності. Інструменти повинні забезпечувати мобілізацію ресурсів з різних джерел, що розширить можливості фінансування інноваційних проектів та сприятиме безпосередньо економічному зростанню [7, с. 11].

Забезпечення успішного соціально-економічного розвитку територій потребує комплексних дій з оцінювання стану їхнього розвитку, визначення шляхів залучення необхідних ресурсів, розроблення заходів зі збереження та модернізації наявного потенціалу.

Регіональна політика фінансового забезпечення сталого розвитку – це система стратегічних, тактичних заходів та інструментів, за допомогою вжиття яких органи управління виконують покладені на них функції шляхом мобілізації фінансових ресурсів, їх оптимального розподілу та ефективного використання за пріоритетними напрямками [17, с. 12].

Основою фінансового забезпечення місцевого самоврядування є сукупність фінансових ресурсів території, які можна визначити як грошові фонди, що створюють та використовують для соціального й економічного розвитку регіонів. До них належить уся сукупність грошових коштів, які формують та (або) використовують для вирішення проблем, пов'язаних з процесами проектування, будівництва, розвитку, функціонування об'єктів та суб'єктів соціально-економічної та інженерно-виробничої інфраструктури територіальних одиниць, суб'єктів підприємницької діяльності в регіоні тощо [8, с. 33].

Перспективним напрямом планування фінансових ресурсів органів місцевої влади є широке застосування в бюджетній практиці програмно-цільового методу. Цей підхід передбачає, що будь-які бюджетні видатки використовують для досягнення цілей, які відповідають середньо- або довготерміновій стратегії розвитку держави. Кожен керівник органів влади чи бюджетної установи повинен планувати витрачання коштів з найкращим результатом та мінімальними затратами згідно з пріоритетами державної політики чи рішеннями територіальної громади [6].

За такого підходу увагу зосереджують не на тому, як витратити більше коштів на соціальну сферу, а на тому, як надані послуги відповідають потребам громадян. Відповідно, для визначення результативності програм розробляють низку показників, за допомогою яких можна

оцінити результати використання фінансових ресурсів.

Програмно-цільовий метод можна порівняти з бізнес-планом, підготовка якого є необхідним кроком залучення інвестицій. Інвестори, перш ніж вкладати кошти, намагаються зрозуміти, на що їх витратять, якого результату буде досягнуто. Це є характерним для бізнесу, проте коли йдеться про державні ресурси, то органи влади поведуться з ними не як з власними, використовуючи неефективно. Від цього страждають перш за все громадяни, які одержують неякісні суспільні послуги або не отримують їх взагалі.

Нині державна влада, на жаль, не здатна реально оцінити фактичний стан речей у сфері фінансово-бюджетної дисципліни в Україні. Посилення вжиття контрольних заходів лише приведе до значного збільшення обсягів фінансових порушень. Якщо й надалі буде спостерігатися такий рівень фінансово-бюджетних порушень, то виникне реальна загроза дестабілізації бюджетного процесу. Зокрема, це може привести до невиконання бюджетних надходжень на загальнодержавному та місцевому рівнях, значного зростання бюджетної заборгованості, переливання бюджетних коштів з напрямів підтримки важливих для суспільства державних цільових програм до різних сумнівних проектів розвитку. За цих умов нагальною постає потреба посилення регіонального фінансового контролю із застосування програмно-цільового підходу, здатного підвищити відповідальність розпорядників бюджетних коштів за результати реалізації програм.

Щодо недержавних методів фінансового забезпечення діяльності місцевого самоврядування, то сьогодні в Україні вони розвинені дуже слабо. Приватний сектор зацікавлений лише в максимізації прибутку та ігнорує соціальні проблеми трудового колективу, здатного вплинути на економічне процвітання бізнесу. Комерційні структури не займаються розробленням та плануванням соціальних бюджетів, перекладаючи цей обов'язок на державу. Якщо господарські суб'єкти планують витрати на вжиття соціальних заходів, то тільки на короткострокову перспективу (в межах року), самостійно контролюючи витрачання фінансових ресурсів на вжиття зазначених заходів. Ситуація може змінитись лише за умови створення державною владою відповідних стимулів для участі господарських структур у вирішенні соціальних проблем [6].

Заощаджень громадян сьогодні недостатньо для забезпечення власного добробуту, тому уряд повинен проводити політику підвищення власних доходів населення для зростання

заможності нації. Нагромадження домогосподарств повинні стати головним джерелом задоволення суспільних потреб, що стане запорукою зростання добробуту в країні.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, сьогодні провідна роль у фінансуванні соціальної сфери України належить державним методам. Бюджетний механізм фінансового забезпечення соціального сектору не є досконалим, потребують структурних змін бюджетне планування, прогнозування, кошторисний

порядок фінансування видатків на соціальні заходи та бюджетний контроль. Ключовим аспектом вирішення зазначених проблем має стати широке впровадження в бюджетну практику програмно-цільового методу.

Головним методом фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання сьогодні залишається самофінансування, лише незначна їх частина використовує кредитування та інші способи залучення фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом. Москва : Финансы и статистика, 1994. 384 с.
2. Бланк И.А. Управление формированием капитала. Киев : Ника-Центр, 2000. 512 с.
3. Василик О.Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : НІУС, 2000. 416 с.
4. Давыдов А.Ю. Американская модель экономического роста: финансовые аспекты. *США – Канада: экономика, политика, культура*. 2007. № 6. С. 3–20.
5. Ковалюк О.М. Фінанси України княжої доби. *Фінанси України*. 1998. № 5. С. 99–102.
6. Мартинова Т.О. Удосконалення діючих механізмів фінансового забезпечення соціально-культурної сфери. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. URL: www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/37.pdf (дата звернення: 24.01.2019).
7. Міщук О.В. Фінансове забезпечення економічного зростання: теоретичний аспект. *Науковий вісник. Фінанси, банки, інвестиції*. 2011. № 2. С. 9–12.
8. Общая теория финансов / под. ред. Л.А. Дробозиной. Москва : Банки и биржи ; изд. объедин. «ЮНИТИ», 1995. 256 с.
9. Правдюк О.Л. Методи, важелі та інструменти фінансової політики в аграрній сфері економіки. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит»*. 2009. № 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/chem_biol/Vsnau/FiK/2009_2/21Pravdyuk.pdf (дата звернення: 24.01.2019).
10. Реверчук С.К., Реверчук Н.Й., Скоморович І.Г. Інвестологія: наука про інвестування : навчальний посібник. Київ : АТІКА, 2001. 264 с.
11. Рут Ф.Р., Філіпченко А. Міжнародна торгівля та інвестиції / пер. з англ. Київ : Основи, 1998. 743 с.
12. Станко Г.В. Самофінансування як одна з пріоритетних форм фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 1 (26). С. 84–91.
13. Стефанишин О.Б. Теоретичні основи визначення сутнісних характеристик, функцій та складових фінансового забезпечення суб'єктів господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 40–43.
14. Федосов В.В., Опарін В.І., Львовчкін С.О. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями : монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 387 с.
15. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку : в 3 т. Т. 1 : Фінансова політика та податково-бюджетні важелі її реалізації / за ред. А.І. Даниленка. Київ : Фенікс, 2008. 468 с.
16. Череп А.В. Особливості розвитку сучасної фінансової системи в ринкових умовах. *Економіка та держава*. 2006. № 6. С. 28–30.
17. Щербакова О.Л. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку монофункціонального міста : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.04 «Місцеве самоврядування». Запоріжжя, 2012. 20 с.